

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

שנה ט / גליון שסז
ערש"ק פרשת קורה ה'תשע"ב

ביאור ר"ת אמת - א'הרן מ'זוזה ת'כלת

מעלת ההשטתחות על קברי צדיקים

בדין "שלוחו של אדם כמותו"

רועי ישראל לא יעזבו צאן מרעיתם

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת קורח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון ססח), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ופשוט שלפעמים מעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנוכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונוכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

שנת המאתיים להסתלקות כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע

קובץ זה יוצא לאור לזכות האחים
הרה"ח הרה"ת ישראל אפרים מנשה שי'
והרה"ח הרה"ת יוסף משה שי'
וכל בני משפחתם שיחיו
זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל

להצלחה רבה ומופלגה בגשמיות וברוחניות

צוות העריכה וההגהה:
[ע"פ סדר הא"ב]

הרב שמואל אבצן, הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב יוסף גליצנשטיין, הרב צבי הירש זלמנוב,
הרב שלום חריטונוב, הרב אברהם מן, הרב ישראל ארי' ליב רבינוביץ', הרב מנחם מענדל רייצס

יוצא לאור על ידי

מכון אור החסידות

United States

1469 President St.

#BSMT

Brooklyn, NY 11213

8673-534-718

www.likras.org • Likras@likras.org

ארץ הקודש

ת.ד. 2033

כפר חב"ד 60840

3734-738-03

הפצה: 9262674-08

נדפס באדיבות

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237

718-628-6700

תוכן העניינים

ה. מקרא אני דורש.....

כל העדה כולם קדושים: טלית שכולה תכלת – מהו שתהא פטורה מן הציצית?
יקשה מדוע הקשה קורח הן מטלית שכולה תכלת, וגם מבית מלא ספרים, הרי בשניהם יש
אותה סברא, ויבאר החילוק ביניהם, ועפ"ז יתרץ שרצה קורח להוכיח מבית מלא ספרים
שגם טלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 102 ואילך)

ט. פנינים.....

עיונים וביאורים קצרים

י. יינה של תורה.....

מעלת ההשתטחות על קברות הצדיקים כמו התפילה בא"י בזמן הבית
יבאר דבמקום מנוחת הצדיק יש קדושת ארץ ישראל, ועוד יש מעלה במקום זה על ארץ
ישראל בזמן הבית, ויבאר גם מדוע מקום מנוחתם של כמה ממנהיגי ישראל נמצא בחוץ
לארץ, כי רצו לישראל ביחד עם צאן מרעיתם

(ע"פ 'תורת מנחם – התועדויות' חי"א עמ' 27 ואילך)

יז. פנינים.....

דרוש ואגדה

יז. חידושי סוגיות.....

בדין "שלוחו של אדם כמותו"

יפלפל בסברות הש"ס בפלוגתא היכן אמרינן דאין שליחות לנכרי, ובפלוגתא בדין שליח
שעשה שליח ומת שליח ראשון / יביא מחקירת האחרונים בהגדרת דין שלוחו של אדם
כמותו, ויסיק יסוד כללי דלפי כל הדרכים השליח צ"ל בעל יחס וערך להמשלח

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ג עמ' 113 ואילך)

כג. תורת חיים.....

מכתבי קודש אודות ענינים של רועי ישראל הדואגים לצאן מרעיתם, ולא יעזבו גם אחרי
הסתלקותם מעלמא דין, ומשפיעים ברכות לישראל, ובפרט ביום ההילולא שלהם

כה. דרכי החסידות.....

אמרות ופתגמים קדישין מכ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ מליובאוויטש נ"ע אודות הניסיון הגדול
בעשירות, והדרך הנכונה לנצל את העשירות לדברים נכונים

כל העדה כולם קדושים: טלית שכולה תכלת - האם פטורה מציצית?

יקשה מדוע הקשה קורח הן מטלית שכולה תכלת, וגם מבית מלא ספרים, הרי בשניהם יש אותה סברא, ויבאר החילוק ביניהם, ועפ"ז יתרץ שרצה קורח להוכיח מבית מלא ספרים שגם טלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית

א. בענין מחלוקת קרח איתא במדרש (במדבר רבה פי"ח, ג):

"מה כתיב למעלה מן הענין? 'ועשו להם ציצית'. קפץ קרח ואמר למשה: טלית שכולה תכלת, מהו שתהא פטורה מן הציצית? אמר לו: חייבת בציצית. אמר לו קרח: טלית שכולה תכלת אין פוטרת עצמה, ארבע חוטין פוטרות אותה!?"

בית מלא ספרים, מהו שיהא פטור מן המזוזה? אמר לו: חייב במזוזה. אמר לו: כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוטרת את הבית, פרשה אחת שבמזוזה פוטרת את הבית! אמר לו: דברים אלו לא נצטווית עליהן, ומלבך אתה בודאן".

ומבאר המהר"ל מפראג (גור ארי' על רש"י כאן):

"הי' סבור, שמשה ישיב שטלית שכולה תכלת פטורה; והי' רוצה להשיב – אם כן, אין צריכין אנו לכהן גדול, דכמו שטלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית, הכי נמי 'כל העדה כולם קדושים', ואין אנו צריכין לכהן גדול".

ועד"ז לענין בית מלא ספרים: "אם הבית מלא ספרים אין צריך למזוזה, הנה כל ישראל מלאים

לקראת שבת

תורה וספרים – אין צריכין למזוזה. כלומר, שהם פטורים מאותו המלמד להם תורה, כי אינם צריכים שום אמצעי, שכולם חכמים ושמעו מפי הגבורה אנכי כו”.

והיינו, שבעיני קורח ה' פשוט שמשה ישיב שטלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית, ובית מלא ספרים פטור מן המזוזה; וכוונתו היתה, שלאחר ששייב לו משה כך – יאמר לו קורח: כשם שטלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית ובית מלא ספרים פטור מן המזוזה, כן עם ישראל "פטורים" ואינם צריכים שיהי' להם כהן גדול ומלמד תורה כו', כי "כל העדה כולם קדושים" בעצמם; ובזה יוכל לחלוק על כהונת אהרן (ונשיאות משה).

אמנם צריך ביאור:

כיון שבשני השאלות ששאל קורח יש את אותה הסברא – שכיון והדבר עצמו מלא בקדושה אינו צריך בתוספת (של "ציצית" או "מזוזה") – הרי לאחר שראה קורח שמשה משיב על שאלתו הראשונה ש"חייבת", ובזה שלל את סברת קורח שדבר המלא בקדושה אינו צריך לתוספת, מדוע המשיך ושאל את שאלתו השני' הרי כבר ראה שמשה אינו מסכים עם סברתו הכללית!

במלים פשוטות: לאחר שמשה השיב לקרח ש"טלית שכולה תכלת" חייבת בציצית, ה' לקורח להבין מעצמו שלדעת משה גם "בית מלא ספרים" חייב במזוזה – שהרי אותה סברא שווה בשניהם – ותו לא מידי!

ב. אלא עכצ"ל, שבנוגע לבית מלא ספרים הסברא פשוטה יותר מאשר בטלית שכולה תכלת. ולכן, אפילו לאחר ששיב משה השיב "חייבת בציצית", עדיין חשב קרח שבנוגע לבית מלא ספרים יסכים גם משה שפטור ממזוזה.

ויש לבאר בזה:

כאשר פרשה כתובה בתוך הספר, הרי גם אז היא מציאות בפני עצמה בתור פרשה (ואדרבה, בזה תלוי' מציאות וכשרות הספר, בזה שיש בו כמה וכמה פרשיות שונות בתוכנו זו מזו) – ולכן פשוט ה' לקרח שאין שום תוספת בזה שמפרידים את הפרשה ושמים אותה על הפתח, על קיומה של הפרשה בתוך ספר התורה כולו;

אולם כאשר מדברים על חוט הציצית, יש יותר מקום בהסברה שיש איזה הבדל ויתרון ("אויפטו") בחוט התכלת כפי שהוא בפני עצמו - לגבי התכלת שממנו עשוי' הטלית כולה. ולכן סבר קרח, כי גם לאחר שבציצית לא קיבל משה את טענתו לפטור, כיון שיש צורך דוקא בחוט של תכלת כמו שהוא בפני עצמו, הרי בבית מלא ספרים יסכים משה שאין שום תוספת במזוזה ביחס לספר תורה כולו.

ג. ובעומק יותר יש לומר:

ידוע שיש הבדל כללי בין ה"תורה" לבין ה"מצוות": "תורה" עיקרה בשכל, הבנה והשגה – אין האדם נדרש להתבטל כלפי התורה אלא להבינה בשכלו הוא; ואילו "מצוות" עיקרן בקבלת עול

לקראת שבת

ז

מלכות שמים, ואין הבנת והשגת האדם עיקר בהן.

ומעתה:

מההבדלים בין "מזווה" לבין "ציצית", ש"מזווה" היא פרשיות מתוך התורה, ואילו "ציצית" היא מצוה (ראה גם גור ארי' שם).

ולכן סבר קורח, כי גם לאחר שבענין "טלית שכולה תכלת" סבר משה שחייבת בציצית, ולא קיבל את טענתו השכלית של קורח שאין צורך בדבר – הרי זה משום שבענין זה דציצית פחות מתחשבים עם הבנה והשגה, ולכן יש מקום להטיל ציצית בבגד אף שאין בזה תועלת שכלית;

אך כאשר מדובר על "בית מלא ספרים" והפרשיות שבמזווה שהם תורה – הרי כיון שתורה היא חכמה, הבנה והשגה, לכן גם המצוות השייכות לתורה צריכות להיות על פי שכל דוקא, ולכן בענין זה פשוט ה' לו שטענתו השכלית ("כל התורה כולה רע"ה פרשיות אינה פוסרת את הבית, פרשה אחת שבמזווה פוסרת את הבית?") תתקבל גם על דעת משה.

ד. לתוספת ביאור:

לענין טענתו של קרח ה' נוגע לו בעיקר זה ש"טלית שכולה תכלת פטורה מציצית" (לדעתו) – ולכן הוא התחיל בטענה זו (וגם בפירושו רש"י על התורה נזכרת רק טענה זו), כי היא העיקר בדבריו (ובטעם הדבר שדוקא טענה זו היתה העיקר בדבריו – אין כאן המקום להאריך. ועיין במקורי הדברים בלקוטי שיחות ח"ח עמ' 102 ואילך שם נתבארו הדברים בארוכה).

וזה שהמשיך להביא את זה ש"בית מלא ספרים פטור ממזווה" (לדעתו) – הוא בתור סיוע והוכחה לכך שטלית שכולה תכלת צריך להיות פטורה מציצית; כלומר: קורח רצה להוכיח ולבסס את סברתו בענין "טלית שכולה תכלת" על ידי הראי' מ"בית מלא ספרים" (וכן משמע ממדרש משלי פי"א, ששם איתא שקורח נתעטף ב"טלית שכולה תכלת", והשתמש בהסברא ד"בית מלא ספרים" להוכיח שגם הטלית פטורה).

ומעתה הרווחנו לבאר את הרמז דאיתא בספרים, על מה שאמרו עדת קורח "משה אמת ותורתו אמת" (כדאיתא בכמה מדחז"ל – הובא ברבינו בחיי פרשתנו טז, לד. ובכ"מ), ש"אמת" הוא ראשי תיבות של שלושת הדברים שרצה קרח לפטור את עצמו מהם: א'הרן מ'זווה ת'כלת.

ולכאורה, הרי הטענה שלו אודות תכלת – קדמה לטענתו אודות מזווה, ומדוע בסדר הראשי תיבות זה הפוך?!

כי, סדר התשובה של עדת קרח הוא כפי סדר החטא – שמתחיל במחשבה:

במחשבתו של קרח, הרי השלב הראשון ה' זה שהוא רצה להדיח מכהונתו את אהרן;

לאחר מכן הוא חיפש כיצד להוכיח זאת, ומצא את ההוכחה הפשוטה מזה שבית מלא ספרים פטור ממזווה;

ועל יסוד סברא פשוטה זו רצה להוסיף ולחדש עוד יותר – שגם טלית שכולה תכלת פטורה מציצית של תכלת.

כלומר: סברתו ב"מזוזה" היא היסוד לסברתו לחלוק על ה"תכלת", ונמצא שבמחשבה והגיון חלק תחילה על "מזוזה".

וזהו גם שהרמז ד"אהרן" הוא באות הראשונה ד"אמת" – אף שבפועל חלק תחילה על "תכלת" ו"מזוזה" – כי במחשבה נחלק תחילה על אהרן ומזה בא לחלוק גם על תכלת ומזוזה.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

גידול הפרחים במטה אהרן

פרח מטה אהרן גו' ויוצא פרח ויצין
ציץ ויגמול שקדים

ציץ – היא חנטת הפרי כשהפרח נופל
(יז, כג. רש"י)

יש לעיין, דבשלמא לפי האברבנאל ש"המנהג הטבעי כי כאשר יראו השקדים נופל הפרח, אבל מכח הנס היו הפרח והציץ וגם השקדים והעלים תמיד יחד" הנה זה שעשה הקב"ה שיגדלו פרחים נוסף לשקדים הי' כדי להגדיל הנס.

אך לדעת רש"י שפי' "ציץ" – "היא חנטת הפרי כשהפרח נופל", והיינו שגידול השקדים מהמטה הי' בסדר טבעי, הרי גם בצמיחת השקדים בלבד הי' ניכר הנס, ומדוע הוצרך גם ל"ויוצא פרח"?

ויש לבאר בזה, דהנה, לאחר שנבלעו קרח ועדתו, כבר ידעו בני"י שכל מעשי משה ומינויו היו ע"פ הדיבור, והסכימו שבאהרן בחר ה' להיות כה"ג, רק תלונתם היתה שאהרן מצ"ע אינו ראוי לזה, ואין הוא מנושא מכל העם, וא"כ "מדוע תנשאו גו'".

ולכן עשה הקב"ה שהמטה יפרח ויגמול שקדים:

ללמדנו, שמחד גיסא, הנה כמו שמטה לבד אינו יכול להוציא שקדים, וזהו רק מצד רצונו של הקב"ה, כמו"כ מינוי אהרן הי' מבחירתו של הקב"ה לבדו;

אך מאידך, גידול השקדים הי' גם באופן טבעי, שקודם פרחו הפרחים, ורק לאחר "כשהפרח נופל" הוכר הפרי, וכמו"כ לאחר שבחר הקב"ה באהרן נעשתה הכהונה טבע אצלו, וה"ה מנושא על כל העם מצד טבעו.

(ע"פ לקו"ש חכ"ג עמ' 113 ואילך)

רצון קורח ועדתו לשמש ככה"ג

זאת עשו לכם קחו לכם מחתות

אנו אין לנו אלא ה' אחד כו' וכהן גדול אחד, ואתם ר"ן איש מבקשים כהונה גדולה, אף אני רוצה בכך (מז. ו. רש"י)

לכאורה תמוה, הרי קרח ועדתו נחלקו על כהונתו של אהרן, ואיך מתאים שכלל משה את עצמו עמהם אפי' בדיבור, באמרו "אף אני רוצה בכך"?

ויש לבאר זה בהקדים תמיהה בעיקר מחלוקתו של קורח, הרי הקב"ה הבטיח למשה ש"גם בך יאמינו לעולם" (יתרו יט, ט), ואיך חלקו עליו ר"ן ראשי סנהדראות" (רש"י טז, א ד"ה ודתן)?

ועכצ"ל שגם קרח ועדתו האמינו במשה, וטעותם "ובקשתם גם כהונה" – "אתם ר"ן איש מבקשים כהונה גדולה" נבעה מרצונם להגיע למעלת הכהונה.

והיינו, שכאשר הבינו את גודל המעלה בכהונה גדולה, ש"עומד לפני ה' לשרתו", "ויבדל גו' להקדישו קודש קדשים" (דה"י א כג, יג) הנה גם הם נשתוקקו לזה. וחשבו דכמו שתפלה יכולה לפעול אצל הקב"ה לבטל גור דין וכיו"ב, כמו"כ יכולים הם לפעול שיוכזו לכהונה גדולה.

וזהו שאמר להם משה "אף אני רוצה בכך". דתשוקתם ורצונם לשמש בכהונה גדולה רצון טוב הוא. ורק שבפועל א"א להם להיות כהנים גדולים, דכמו ש"אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת" כמו"כ א"א להיות יותר מ"כהן גדול אחד".

(ע"פ לקו"ש ח"י"ח עמ' 187 ואילך)

מעלת ההשתטחות על קברות הצדיקים כתפילה בארץ ישראל בזמן הבית*

יבאר דבמקום מנוחת הצדיק יש קדושת ארץ ישראל, ועוד יש מעלה במקום זה על ארץ ישראל בזמן הבית, ויבאר גם מדוע מקום מנוחתם של כמה ממנהיגי ישראל נמצא בחוץ לארץ, כי רצו לי שאר ביחד עם צאן מרעיתם

.א.

הטעם לזה שמושה רבינו נקבר במדבר

ענין ההשתטחות על קברי צדיקים נעלה הוא עד מאוד, וכבר נזכר בש"ס (סוטה לד, ב. ועיין גם ברכות יח, ב. תענית טז, א ועוד). וגודל החשיבות שבזה יש ללמוד גם ממה שמצינו בפוסקים שנשאו ונתנו בהיתר השתטחות הכהנים על קברות הצדיקים (ראה שו"ת מנחת אלעזר (להרה"ק ממנוקאטש) ח"א סס"ח, ח"ג סס"ד. אלף המגן למטה אפרים סימן תקפ"א סקי"א, וש"נ). ומכך שישנה השתדלות למצוא היתר לענין זה, מובן שההשתטחות על קברי הצדיקים ענין נעלה הוא ביותר.

ובהתאם לזה יש להוסיף ביאור כללי במעלת ענין זה, ובהקדים מה שמצינו שרבים מהצדיקים מנהיגי בני ישראל, ומושה רבינו ראשון לכולם, לא זכו להקבר בארצנו הק', ומקום מנוחתם כבוד

(* ביאור זה נאמר בהתוועדות י' שבט, יומא דהילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מליובאוויטש נ"ע, בשנת ה'תשי"ד. מוגש בקשר עם יומא דהילולא הי"ח של הוד כ"ק אדמו"ר זי"ע מליובאוויטש, החל ביום השבת קודש, ג' תמוז.

לקראת שבת

יא

בחוצה לארץ.

והנה, בנוגע לזה שלא זכה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל, מצינו במדרש (תנחומא חוקת י"ד. ועוד): "אמר הקב"ה למשה, משה, באיזה פנים אתה מבקש לבוא לארץ, משל למה הדבר דומה, לרועה אחד שיצא לרעות צאנו של מלך ונשבת הצאן, ביקש הרועה ליכנס לפלטרין של מלך, א"ל המלך יאמרו שאתה השבת הצאן, אף כך א"ל הקב"ה למשה, שבחך שהוצאת שישים ריבוא וקברתם במדבר, ואתה מכניס דור אחר, עכשיו יאמרו כו', אלא תהא בצדן ותבוא עמהם שנאמר ויתא ראשי עם וגו'".

שממדרש זה נלמד ענין מפליא, שמשה רבינו מצד מעלתו ודרגתו ודאי שהי' יכול לפעול אצל הקב"ה שיכניסו לארץ, והטעם שנשאר במדבר, וגם לקבורה בארץ ישראל לא זכה, זהו מחמת שנשאר עם בני דורו שמתו במדבר, שלא יאמרו "שאתה השבת הצאן".

ועל אף גודל מעלת וקדושת ארץ ישראל על ה"מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים" (עקב ה, טו), ויתר משה רבינו על מעלת הכניסה לארץ ישראל על מנת שיוכל להישאר עם בני דורו במדבר משך אלפי שנים, וליכנס עמם לארץ בגאולה העתידה לבוא, שע"ז קורא עליו המדרש (במדבר רבה פי"ט, ב) את הפסוק "צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל".

ב.

הענין בזה שיעקב אבינו לא עלה להר שעיר שאף שמצ"ע הי' ראוי לזה

ומעין זה מצינו גם אצל יעקב אבינו, בחיר שבאבות:

כאשר אמר עשיו ליעקב אבינו (וישלה ל, יב-יג) "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך", ענהו יעקב שהיות ו"הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום גו' ומתו כל הצאן" לכך "אני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה גו' עד אשר אבוא אל אדוני שעירה". ופי' רש"י בכוונת הדברים, שביאת יעקב לעשיו תהי' "בימי המשיח, שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו" (וישלה שם, יד בפירש"י).

ובביאור הדבר ע"ד הפנימיות, שיעקב מצד דרגתו הוא כבר הי' מוכן ל"ימי המשיח", ורק מחמת ש"הילדים רכים", היינו ש"צאן מרעיתו" עדיין לא הי' מוכן לגאולה, להיותם "צאן ובקר" – שיש לפרש בזה שנשמותיהם היו בבחי' "זרע בהמה" שאין להם הרגשה והכרה באלוקות (עיין תורה אור ר"פ משפטים, ועוד), שלכן אם ימהרו ויביאו אותם למעמד ומצב של הגאולה השלימה לא יוכלו לעמוד בזה, ואז יתקיים "ומתו כל הצאן" – כיון שמצד מדריגתם הנמוכה והיותם בלתי מוכנים לגאולה, לא יוכלו לקבל את הגילויים האלוניים הנעלים שיהיו לעתיד לבוא?.

1) וזוה ב' פירושים: או שיהי' אצלם כלות הנפש לאלוקות, כיון שאין ביכולתם לקבל הגילויים ב"כלים", או שמחמת שבירת הכלים תהי' אצלם מיתה כפשוטה – וכ"ז מחמת שלא היו ראויים לקבל הגילויים דימות המשיח, ואכ"מ.

לקראת שבת

ולכן, על אף שיעקב אבינו מצ"ע כבר הי' מוכן לימות המשיח ("לשפוט את הר עשיו"), הנה מחמת ש"צאן מרעיתו" היו בלתי מוכנים לכך, אמר יעקב שיתנהל לאיטו לפי מדריגתם של בני ישראל.

שהנהגת יעקב אבינו זו, היא מעין המבואר לעיל אודות משה רבינו, שהטעם שלא פעל אצל הקב"ה שיוכל להכנס לארץ ישראל הי' זה מחמת שמסר נפשו להשאר יחד עם כל בני דורו, שלכן נקבר במדבר.

ג.

הביאור בזה שמקום מנוחתם של כמה ממנהיגי ישראל הוא בחו"ל

וע"פ הנ"ל יתבאר מה שמצינו אצל כמה ממנהיגי ישראל, אשר מקום מנוחתם כבוד בחוצה לארץ, במקום הגלות שם נמצאים צאן מרעיתם, שהוא ממש ע"ד הנ"ל, שכניסתם לארצנו הק' בזמן תחיית המתים תהי' יחד עם צאן מרעיתם.

ויתירה מזו, עוד קודם בוא משיח צדקנו מעלה גדולה יש בכך שציוני הצדיקים נמצאים במקום הגלות, והוא מה שגם בזמן זה ניתן לילך ולהשתטח על קברות הצדיקים, ולקבל מהם עזר וסיוע בעבודת הבורא ית' בכל העניינים, וכמובא (ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר זי"ע (ה"י עמ' רסד), מיוסד על דברי ה"קונטרס השתטחות" לכ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע) שקודם ההשתטחות על ציון הצדיק, ובפרט על ציוני מנהיגי ישראל, צריכה להיות ההכנה להשתטחות בכל חמש הדרגות שבנפש (נר"נ ח"י), ואזי ההשפעה מהצדיק והסיוע בעבודת ה' הוא בכל העניינים.

ד.

יבאר דמקום מנוחת הצדיק "פתוח לקודש" ולכן "תוכו קודש"

ועוד יש להוסיף בזה, הדנה ידוע הענין, שהתפילה צריכה לעבור דרך ארץ ישראל, וכפי שנפסק גם להלכה (עיין טו"ש ע"ס' צד) שהמתפלל צריך להחזיר פניו כנגד ארץ ישראל.

והביאור בזה ע"ד הפנימיות הוא ע"פ הידוע שהמשכות בארץ העמים היא ע"י הע' שרים (ראה תניא אג"ק ס' כה) משא"כ בארץ ישראל הנה כלשון הפסוק "תמיד עיני ה' אלוך בה", ההמשכות שבה באים מהקב"ה בעצמו, ולכן התפילה (בקשת צרכיו) צריכה לעבור דרך ארץ ישראל. ומעלה זו קיימת גם בחוצה לארץ – נוסף על הפניית הפנים כלפי א"י – בתפילה על יד ציוני הצדיקים.

ביאור הדברים:

איתא בגמ' (כתובות קיא, א^ב): "ולר' אלעזר (דאמר "מתים שבחוץ לארץ אינם חיים") צדיקים

לקראת שבת

יג

שבחו"ל אינם חיים (בתמי"? . . מחילות נעשות להם בקרקע (ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד א"י ושם מבצבצין ויוציאין)".

ומזה משמע שמחילות אלו שמקברי הצדיקים פתחיהן בארץ ישראל. והרי איתא בגמ' (פסחים פו, א) דלשכות (וכן מחילות (כפירש"י בפסחים שם: "שהלשכות בנויות מחילות תחת הקרקע" (הבנויות בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש (דברת פתיחתן אולינג).

ומזה מובן שהמחילות, להיותם פתוחות לארץ ישראל, וכן קברות הצדיקים, כיון שפתוחים הם למחילות, דינם כארץ ישראל⁴, שעפ"ז נראה שהתפילות על ציוני הצדיקים מעלה יש בהם כתפילה בארץ ישראל עצמה.

ה.

יסיק דבמקום מנוחת הצדיק יש מעלה על ארץ ישראל בזמן הגלות

ויתירה מזו יש לומר, שבזמן הגלות מעלה יש בתפילה על ציוני הצדיקים (שדין ארץ ישראל להם), על התפילה בארץ ישראל עצמה, וכדלקמן.

באגרת התשובה (לאדמו"ר הזקן נ"ע פ"ו) מבאר שחילוק יש בהחיות הבאה לבני ישראל בזמן הגלות להחיות שבזמן הבית, דבזמן הבית "לא היו מקבלין חיות לגופם רק באמצעות הנפש האלוקית לבדה, מבחינת פנימיות השפע שמשפיע אי"ס ב"ה", משא"כ בזמן הגלות.

וע"ד שהוא בכללות החיות הבאה לבני ישראל, כ"ה הדבר בנוגע לארץ ישראל, שמה שנת' לעיל, שבארץ ישראל ההשפעה באה מהקב"ה בעצמו (בשונה מחו"ל בה ההשפעה היא מהע' שרים), זהו קודם החורבן, שאז ה' גילוי אלוקות בארץ ישראל, אך כעת בזמן הגלות גרם החורבן שינוי וירידה בקדושתה של ארץ ישראל.

דכשם שבגשמיות היתה בארץ ישראל ירידה וחורבן נורא, וכלשון הרמב"ן באגרתו שכ' לבנו "בענין הארץ"⁵ – "רבה העזובה וגדל השממון וכללו של דבר, כל המקודש מחברו יותר חרב יותר מחברו, וירושלים יותר חרבה מן הכל כו", כ"ה גם ברוחניות העניינים, בקדושתה של ארץ ישראל, גם היתה ירידה גדולה.

אך יש להבהיר, שהירידה בקדושתה של ארץ ישראל אי"ז בנוגע לקדושתה העצמית, שבקדושה

3) ואף שהמחילות יפתחו רק לעת"ל, בזמן תחיית המתים, הנה ע"פ מה דשינוי באהלות (פ"ז מ"ג, ומה שבחצ"ע"ג ברע"ב שם) "המת בבית ובו פתחין הרבה כולן (כל הכלים המונחים תחת המשקוף של פתח בחלל הפתחים מבחוץ) טמאין . . חשב להוציאו בא' מהן (אע"פ שלא נפתח) . . הציל על כל הפתחים". ואם במידת פורענות (טומאה) הדברים אמורים, ק"ו במידה טובה המרובה ממידת פורענות, דכשם שלענין טומאה מועילה המחשבה להוציא מפתח מסויים שייחשב כפתוח לענין טומאה, עאכו"כ שמהני לגבי ענייני קדושה וטהרה, כבנדו"ד שהידיעה שבאמצעות המחילה יהי' הקבר פתוח לארץ ישראל לעת"ל פועלת שכבר עתה יחשבו המחילות, ובמילא גם קברות הצדיקים, כ"פתוחות לקודש" ש"תוכן קודש", ולכן קדושים הם בקדושת ארץ ישראל.

4) נדפסה ב"כתבי הרמב"ן" הוצאת שעוועל ירות"ו תשכ"ד, כרך א', עמ' סד.

זו אין כל ירידה, שהרי הירידה היא מעוונות בני ישראל, וכשם שבנפש האדם העוונות פוגמים רק בקשר הגלוי של איש ישראל עם הקב"ה, אך בקשר העצמי שביניהם אין העוונות מפרידים כלל, עד"ז הוא בנוגע לחורבן והירידה שבארץ ישראל, שאי"ז פגימה וירידה בקדושתה העצמית, כ"א בקדושה הגלוי'.

אך אף שבקדושה העצמית אין כל פגם וירידה, הן בנוגע לנשמות ישראל, והן בנוגע לקדושת ארץ ישראל, הנה להביא ענין זה לידי גילוי הוא ע"י עבודה ויגיעה רבה ועצומה, וזקוקים ע"ז לסיוע ועזר מצדיק הדור, ואין ביכולת האדם לעמוד על עבודה זו בעצמו.

דהנה, איתא בפלח הרימון (להרה"ק מורנו ר' הלל מפאריטש זצוק"ל, שמות עמ' ז) בשם כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע, אשר "לפני הנשמות הגבוהות לא נחרב הבית כלל", והיינו מפני שענין חורבן הבית הוא שקדושתה העצמית של הבית אינה באה לידי גילוי, כנ"ל, אך אצל "הנשמות הגבוהות" עצם נשמתן מאיר בהם גם בגלוי, וקדושתם העצמית גלוי' וניכרת, וגם הקדושה העצמית של ארץ ישראל ובית המקדש קיימת אצלם בגלוי, ולכן לגבם "לא נחרב הבית כלל".

וע"פ הנ"ל יש לומר, שאצל "הנשמות הגבוהות" גם במקום מנוחתם שדין ארץ ישראל להם (כנ"ל), מאירה קדושת ארץ ישראל בגלוי כמו לפני החורבן, כי בצדיקים אלו לא שייך "חורבן" והעלם על קדושה העצמית של ארץ ישראל.

וע"י התפילה במקום מנוחת הצדיק ניתן לבוא לדרגת התפילה בארץ ישראל כפי שהיא לפני החורבן, שאז יש התקשרות עצם נשמתו של איש ישראל עם עצמותו של הקב"ה, ובודאי שסגולה נוספת למקומות אלו – שכל הבקשות שמבקשים שם באים על מילואם בפשטות.

פנינים

דרוש ואגדה

ביטול המחיצות מפריד

ולא יהי בקרח וכעדתו
(ז.ה.)

מצינו אצל קורח ועדתו דבר והיפוכו:

מצד אחד, דרש קורח שכל בני ישראל יהיו שווים במעלה ומדרגה, כאמרו "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תנשאו על קהל ה'".

אף-על-פי-כן, דווקא קורח החזיק במחלוקת ופירוד. וכפי שמתרגם אונקלוס: "ויקח קרח" – "ואתפלג". ועד שאמרו חז"ל "כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר ולא יהיה כקורח וכעדתו" (סנהדרין ק).

ללמדך, שביטול המחיצות שקבעה התורה בין הסוגים השונים שבעם-ישראל (כהנים, לויים, ישראלים, "ראשיכם", "שואב מימיכם") לא זו בלבד שאינו גורם לאחדות, אלא גורם לפילוג ופירוד ביניהם.

דווקא כשכל אחד מבצע את תפקידו הראוי לו, בזה הוא ממלא את שלימות כוונת הבריאה, שלשמה בראו הקב"ה. ולא – גורם הוא לבלבול סדרי בראשית.

(ע"פ לקו"ש ח"ח עמ' 204)

משה רבינו אוהב ישראל הי'

ויקם משה וילך אל דתן ואבירם
כסבור שישאו לו פנים ולא עשו
(טז, כה. רש"י)

אי' בגמ' (מנחות סה, סע"א) "משה רבינו אוהב ישראל הי'". ואמחז"ל (דברים רבה פ"א, ד) "יוכיחן משה שאוהבן".

וי"ל, שמפרשה זו יש לראות עד היכן הדברים מגיעים:

אף שכבר נגזרה גזירה על קורח ועדתו, ויתירה מזו, הקב"ה ציווה "העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם" (טז, כג), עדיין חיפש אוהבן של ישראל עצה לפעול על דתן ואבירם שיתחרטו, וינצלו "מרדת חיים שאולה".

ומזה יש ללמוד הוראה נפלאה:

ומה אנשים אלו שמרדו בהקב"ה ר"ל, וכבר נגזרה עליהם גזירה, השתדל משה בקירובן, עאכו"כ בדורנו שרובם של בני ישראל שאינם עוסקים בתורה ובמצוות ה"ז רק מעם-הארצות, והרי הם "כתינוק שנשבה לבין העכו"ם", שמוטל חוב קדוש על כאו"א להשתדל בכל מיני התחכמויות ותחבולות, להציל את ישראל, ולקרבן לאבינו שבשמים.

(ע"פ לקו"ש חכ"ח עמ' 102 ואילך)

בדין "שלוחו של אדם כמותו"

יפלפל בסברות הש"ס בפלוגתא היכן אמרינן דאין שליחות לנכרי, ובפלוגתא בדין שליח שעשה שליח ומת שליח ראשון / יביא מחקירת האחרונים בהגדרת דין שלוחו של אדם כמותו, ויסיק יסוד כללי דלפי כל הדרכים השליח צ"ל בעל יחס וערך להמשלח

עלה בגמ' דלא לכתוב רחמנא דין שליחות בתרומה ונילף לה בדרך במה מצינו מקדשים וגירושין (כמבואר בארוכה בסוגיין), ועלה קא מתרץ דמיבעי לי' להך דינא דאין שליחות לנכרי, ו"להכי כתב גם לרבווי שליח² משום דבעי לאקושי למשלחו למימר דבעובד כוכבים פסול" (רש"י שם ד"ה לכדריבי ינאי). וכמבואר דין זה

(2) ומדברי רש"י אלו, מוכח דאין הפירוש דאחר דאית לן במה מצינו ילפינן שליחות גופא ממק"א, ו"גם אתם" הוא רק להקיש דאין שליחות לנכרי, אלא גם עתה עדיין אמרינן דגם יתירא שנאמר גבי תרומה הוא דקא מרבי לן גוף דין שליחות (כמו שביאר לעיל שם בד"ה גם), ורק שהטעם שבחר רחמנא לאשמעינן לדין שליחות מאכאן הוא כדי שנבוא גם להקיש כו'. ועיין להלן בפנים.

א

יציע ביאור לפלוגתת הש"ס אי הא דאין שליחות לנכרי הוא רק בתרומה, דנחלקו מניין ילפינן למסקנא דין שליחות בכל

התורה

גרסינן בקידושין (מא, ב. ו"ג), על הכתוב שנאמר גבי חיוב הפרשת תרומה (פרשתנו יח, כח) "כן תרימו גם אתם תרומת ה'", דמהכא ילפינן דאין שליחות לנכרי, "גם אתם, מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית". פירוש, כי מהא דאמר קרא "גם אתם" ילפינן לעיל בסוגיין (שם בריש העמוד) "לרבות את השליח", וקא פריך

(1) ועיין להלן בפנים דהכי נקיט הרמב"ם.

לקראת שבת

יז

והל' תרומות שנסמנו לעיל. וש"ט) משמע להדיא דלימוד גוף דין שליחות בכל התורה הוא מקרא דפרשתנו גבי תרומה.⁵ וא"כ יש לפרש דברי הש"ס בב"מ בלי שום תימה, דלעולם סבר הש"ס שם דהא דר"א ברותא היא הוא משום שבאמת גוף דין שליחות ילפינו מתרומה לכל התורה. ומעתה ה' לנו לפרש לפום ריהטא,⁶ דטעמו של ר"א דקא סבר דדין "אין שליחות לנכרי" הוא רק בתרומה ולא בכל התורה כולה הוא מפני דאיהו ס"ל דלא גמרינן שליחות כל התורה כולה מתרומה. והיינו כדעת מסקנת הסוגיא בקידושין לפי פירוש התו"ח הנ"ל.

ב

ידחה הביאור הנ"ל, ויסיק דנחלקו בסברא ע"פ חקירת האחרונים בגדר שליחות

אמנם, לכאורה דוחק לומר שהפלוגתא בב"מ היא אם גמרינן שליחות כל התורה כולה מתרומה,⁷ ויותר נראה דמסקנת הש"ס לא באה לחדש על ר' אשי הא דגמרינן מתרומה לכה"ת, אלא אדרבה – להוכיח מזה בסברא דהא דאין שליחות לנכרי הוא בכה"ת, היינו דפשוט לן שגם ר"א מודה בזה שגוף דין שליחות ילפינן מתרומה לכה"ת, ומזה באים אנו להוכיח בסברא נגד דעתו בענין נכרי. ולהכי יותר מסתבר לפרש החילוק בין ר"א ומסקנת הש"ס

דאין שליחות לנכרי ברמב"ם בהלכותיו בכ"מ (הל' אישות פ"ג ה"ז (וראה לח"מ שם). הל' תרומות רפ"ד. הל' שלוחין ושותפין רפ"ב).

והנה בבבא מציעא (עא, ב) קא שקיל וטרי הש"ס בגדרי דין זה דליכא שליחות לנכרי: רב אשי אמר כי אמרינן אין שליחות לנכרי הני מילי בתרומה אבל בכל התורה כולה יש שליחות לנכרי, (ומסיק בגמ') והא דרב אשי ברותא³ היא מאי שנא תרומה דלא, דכתיב אתם גם אתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם נמי בני ברית, שליחות דכל התורה כולה נמי (שיהא שלוחו כמותו. רש"י) מתרומה גמרינן לה (בקידושין. רש"י). ע"כ.

ועיין תורת חיים לב"מ (שם) ד"זה תימה דבריש פ"ב דקידושין איתא בהדיא דאדרבא הא דשליחות מהניא בתרומה גמרינן לה משאר מילי,⁴ היינו דהתו"ח נקט במסקנת הש"ס קידושין דאחר שהזכירה הגמ' דמצינו למילף מקדשים וגירושין בדרך במה מצינו – שוב לא ילפינן לגוף דין שליחות מתרומה לכל התורה, וזהו שתמה על דברי הש"ס בב"מ דמשמע שגוף שליחות ילפינן מתרומה לכל התורה. ונמצא שיש כאן מחלוקת הסוגיות בזה.

ובכוס ישועות (ב"מ שם) תירץ לפרש דגם דברי הגמ' בב"מ דילפינן כל התורה כולה מתרומה היינו (רק) "לענין זה דאין שליחות לנכרי" (וסיים): "וגם ברש"י אפשר לדחוק ולפרש כזה". וכבר הובאו לעיל בחצ"ע ג' לשונות רש"י בב"מ שם).⁴ איברא, דמהרמב"ם (הל' אישות

(ד"ה מה התם). ועוד. ואכ"מ.

(5) ועיין לעיל הערה 2 דהכי הוא פירוש כוונת הש"ס בקידושין לפמש"כ רש"י שם.

(6) וכ"כ בכוס ישועות שם.

(7) והרי בכוס ישועות שם נקט שאפי' לפי מסקנת הש"ס אינו בהכרח דילפינן, ופירש דמסקנת הגמ' היא רק שלמדין הדין דאין שליחות לנכרי (בכל התורה) מתרומה. וראה לעיל בפנים ובהערה 4.

(3) או "בדותא" (ראה על הגליון בב"מ שם. יד מלאכי כללי הב' אות קיג).

(4) ועיין עוד מה שפלפל בזה בטורי אבן לחגיגה י, ב

בדבר התלוי בסברא.

להלכתא, והביא ראיות מכל הש"ס ומדברי ראשונים ואחרונים לכל הצדדים.

וביאור חקירתו, האם נאמר שהתורה החילה גדר על עושה המעשה להיות "כמותו" ממש⁹, היינו שגוף השליח הוא כגוף המשלח (ושוב בדרך ממילא כבר מתייחסת עשיית השליח למשלח, ואי"צ שהתורה תחדש זאת). או שגדר "כמותו" שהתורה החילה הוא (רק) על המעשה הנעשה ולא על האדם העושה (ובזה גופא אפ"ל בב' אופנים: שהדבר חל על כח העשי' שבגוף השליח או שחל על המעשה שעושה), וזהו חידוש התורה – שעשיית השליח היא כמו עשיית המשלח. או אף פחות מזה, דגם זאת לא חידשה תורה שהשליח הוא כמו המשלח או שהמעשה עצמו הוא כעשיית המשלח, וגדר "כמותו" הוא אך רק בנוגע לתוצאות המעשה. ובלשון אחר: גדר "כמותו" הוא רק בנוגע להחפצא שבו נעשה העשי', היינו (שלא רק גוף השליח אינו "כמותו", הרי) גם עשייתו של השליח אינה דהמשלח, ואין זאת כי אם שעשיית השליח בהחפצא הרי היא (פועלת את אותו הדבר שפועלת) עשיית המשלח.

ומעתה יש לומר, דדעת רב אשי היא כאופן הג' הנ"ל שגם מעשה השליחות אינו מתייחס

והנראה בזה, דרב אשי ס"ל דדין זה "מה אתם בני ברית כו" הוא גזירת הכתוב, כי מצד הסברא היינו אומרים שגם נכרי יכול להיות שליח לישראל, ולכן הסברא נותנת דאין לך בו אלא חידושו, ורק בתרומה אמרינו הכי ולא בכל התורה כולה. משא"כ למסקנת הש"ס, ה"ז דבר שבסברא, שהשליח צ"ל דומה למשלח – "מה אתם כו" אף שלוחכם כו", והיינו דמ"ש גבי תרומה "גם אתם" הוא רק גילוי מילתא, שגדר השליחות מחייב שהשליח יהי דומה להמשלח – ולכן אין דין שליחות לנכרי (גם) בכל התורה כולה.

ולבאר יותר עומק הדבר, נראה לחדש עוד דפליגי בעצם גדר דין שליחות. ובהקדם חקירת האחרונים הידועה גבי הא דחידש רחמנא לדין שליחות, "שלוחו של אדם כמותו" (כמבואר בארוכה בסוגיין בקידושין ובכ"מ), שיש לבארו בכמה אופנים. וז"ל הגאון ר' יוסף ענגיל ז"ל בספרו לקח טוב (כלל א): "נסתפקתי הא דקיי"ל שלוחו של אדם כמותו מהו הכוונה בזה, אם הכוונה שגופו של שליח נחשב כגוף המשלח, או השליח לאדם אחר נחשב רק שהמעשה אשר הוא עושה בשליחותו עכ"פ מתייחסת למשלח ונחשב שהמשלח עשה המעשה ההוא, או דלמא גם המעשה איננה מתייחסת למשלח רק לשליח ונחשב שהשליח עשה המעשה לא המשלח, רק שהתורה גזרה שאף שאדם אחר עשה המעשה לא הוא עם כל זה כיון ששלחו לכך מועלת המעשה של האחר עבורו כאילו עשאה הוא. ודו"ק"⁸. עיי"ש שהאריך בזה ובהנפק"מ

חבירו כו' שנעשית כידו אריכתא.

9) וז"ל הריב"ש בתשובתו (סי' רכח): "דכי ילפינו (בקידושין בסוגיין) שלוחו של אדם כמותו מדכתיב בפסח ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל (וכי כל הקהל כולן שוחטין והלא אינו שוחט אלא אחד אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו) כמותו ממש ילפינו, שהרי קרא השליח בשם כל קהל וא"כ השליח כבעלים לגמרי... וכיון דנפיק לן כו' שליחות בכל התורה כולה אית לן שהוא כמותו לגמרי". עיי"ש במה שהאריך הנפק"מ בזה לדין שליח עושה שליח. ועיין עוד להלן בפנים בגדר "כמותו דהמשלח".

8) ולהעיר מל' אדה"ז (קו"א לשו"ע או"ח סרס"ג סכ"ה): כעושה בעצמו ממש כו' ה"ז כאילו אוחו ידו של

שאינן כמותו דהמשלח". ולפ"ז נמצא דהפירוש ב"שלוחו של אדם כמותו" הוא לא רק בנוגע לדין השליחות, שהגדרת הדין היא שעל ידו השליח ייעשה "כמותו", אלא הוא גם בנוגע למהות השליח, שצ"ל "כמותו דהמשלח", כדלקמן. ולכאורה צ"ע, שהרי מפורש בש"ס (גיטין כג, א¹¹) שהטעם שאינן בני שליחות הוא משום "דלאו בני דיעה נינהו"¹² ולא משום שאינם בדומה להמשלח. ובאמת בודאי י"ל שזהו פירוש דברי הש"ס גופא, דמכיון שאינן בני דיעה נמצא שאינן "כמותו דהמשלח"¹³.

אמנם, עדיין צריך ביאור מהו ההכרח לפירוש זה, שיש גדר שהשליח צ"ל מעצמו "כמותו דהמשלח", ולמה לא נפרש דברי הש"ס בפשטות שהוא רק מצד חסרון הדעת ותו לא.

והנראה בזה, דקושיא היתה כאן, כי הנה קי"ל (חולין יב, ב ואילך) דקטן אין לו כוונה, אבל יש לו מעשה. ומעתה, אם תמצי לנקוט בחקירה הנ"ל בגדרי שליחות, שענין השליחות אינו זה שהשליח עצמו עומד במקום המשלח, אלא רק שעשייתו מועלת עבור המשלח, א"כ בדברים שאינם צריכים כוונה אלא עשי' בלבד, אין טעם לכאורה שלא יהי' דין שליחות לקטן¹⁴. וזהו

להמשלח אלא להשליח, וכיון שאין השליח עומד במקום המשלח (אפי' לא שמעשהו יחשב כמעשה המשלח), לכן, די לנו רק בזה שיש כאן בן אדם השייך לעשי' זו דשפיר יכול הוא להיות שליח של זה המבקשו ומקשרו עם פעולה זו (ואין אנו צריכים עוד איזה מעלה באותו אדם, שיהי' בו עצמו איזה תכונה המאפשרת לו בעצמו או למעשהו להיות כמותו דהמשלח), ועד' שמקשרו בחבל ואינו מתנגד לזה, ודי בזה כדי שתהי' תוצאת המעשה כאילו עשאה הוא. ולהכי ס"ל שבכל התורה כולה יש שליחות לנכרי, דאם השליחות היא בענין כזה שגם הנכרי שייך לעשייתו¹⁰ הרי הוא יכול להיות שליח לישראל.

אמנם מסקנת הש"ס היא, ד"הא דר"א ברותא היא", היינו ששיטה זו מופרכת מעצם יסודה, כי יש הכרח יסודי במהות דין שליח שהשליח יהי' דומה להמשלח ("מה אתם כו' אף שלוחכם כו"). היינו, שגם את"ל שענין שליחות הוא כאופן הג' הנ"ל, שהעשי' היא מעשהו של השליח – מ"מ, הסברא מכרחת מצד דבר מהותי בענין השליחות דדין השליחות לא יתכן בנכרי. כמשי"ת.

ג

יקדים יסוד דהשליח צ"ל בעל ערך ודמיון להמשלח, ועפ"ז יבאר הא דאין שליחות

לנכרי

ויובן בהקדים מה שכתב רבינו הזקן (לקו"ת ויקרא א, א ג) גבי דין שליחות, "דשלוחו של אדם כמותו, ולכן אין שליחות לחרש שוטה וקטן

10) שהרי צ"ל ב"תורת" אותו דבר כדי להיות שליח בדבר (קידושין שם. גיטין כג, א וברש"י שם. ועוד).

11) וראה רש"י שם (וכ"ה ברש"י קידושין מב, א ד"ה והא. ועוד) ד"גבי שליחות איש בעיניו".

12) ועיין בחי' רעק"א לגיטין כג, א (וכן לכתובות יא, א) ד"היכא דא"צ דעתו שיעשה שליח גם לקטן יש שליחות (שיכול לעשות שליח) וזהו דאמרין כיון דלאו בני דעה נינהו".

13) ראה תוס' רי"ד ומאירי (למשנה) גיטין שם. תוד"ה שאני גיטין סד, ב. ראב"ד הל' גירושין פ"ו ה"ט. ולהעיר מנתיבות המשפט סקפ"ב סק"א.

14) להעיר ממעילה כא, א. נתה"מ שבהערה הקודמת. ואכ"מ.

מה¹⁶ להמשלח כדי שיוכל להיות עליו שם זה שהוא שליח שלו.

ומעתה מבואר שפיר מה שסבר הש"ס למסקנא דאין שליחות לנכרי בכל התורה כולה, כי הנכרי אינו יכול להיות "כמותו דהמשלח" (הישראל). ועיין בשו"ת משאת בנימין סצ"ו (הובא בש"ך חו"מ סרמ"ג סק"ה) ועוד, שכתבו דלכן גוי נעשה שליח לגוי מכיון שהם דומים¹⁷.

ד

יבאר בדרך זו סוגיית הש"ס בגיטין גבי שליח שעשה שליח ומת שליח ראשון

וע"פ ההסבר הנ"ל בדברי רב אשי ומסקנת הש"ס, יש לבאר עוד מימרא דר"א בדיני שליחות דאשכחן שנפרכו דבריו להלכתא. והוא בדין שליח עושה שליח, דקיי"ל בגיטין (כט, ב) שיכול השליח לעשות כמה שלוחין ("אפילו מאה"¹⁸ (ל' הרמב"ם הל' גירושין פ"ז ה"ד. שם הכ"ב), וס"ל לרב אשי שם בסוגיין דאם מת (שליח) ראשון בטלו כולן, ושוב אמר התם מר בר רב אשי "הא דאבא דקטנותא היא (בקטנותו) אמר אבי שמועה זו שיש להשיב עלי' (רש"י) אילו מת בעל מידי מששא אית בהו כולהו מכח מאן קאתו מכח דבעל קאתו אית' לבעל איתנהו לכולהו לית' לבעל ליתנהו לכולהו".

דהנה בלקח טוב (שם אות ד) כתב שפלוגתת ר"א ומר בר"א (אם קאתו מכח שליח ראשון או מכח הבעל) היא, דמר בר"א ס"ל דהשליח הוא

שדייק רבינו הזקן לפרש דמה שחש"ו אינן בני שליחות הוא מפני שאינן "כמותו דהמשלח" – שלכן הם מופקעים בעצם מגדר השליחות. כלומר: אף שבנוגע למעשה השליחות הי' מקום לומר שישנם בשליחות, שעשייתם תועיל עבור המשלח, מ"מ, אין הם בתורת שליחות, כי אא"פ שיחול עליהם שם שליח, מאחר שאינם "כמותו דהמשלח".

ולדברינו נמצא ברור דע"פ כל האופנים שמבארים ענין השליחות, עדיין גדר השליחות אינו אלא במי שהוא מעצמו כבר "כמותו דהמשלח". וביאור הדבר, כי הנה בדין שליחות יש שני ענינים: (א) קיום השליחות בפועל. (ב) חלות שם שליח. ומעתה, כל שלשת האופנים הנ"ל בגדר השליחות הם רק בנוגע לקיום השליחות בפועל, דכאשר דנים אנו איך מועיל מעשה איש זה (השליח) עבור איש אחר (המשלח) – אזי יתכן לבאר הטעם בזה בג' אופנים, אם משום שחדשה תורה בשליחות שמעשה השליח מועיל כמעשה המשלח, או מטעם שעשייתו זו נחשבת כעשיית המשלח, או יתירה מזה שגוף השליח נחשב כגוף המשלח ובמילא מעשהו כמעשה המשלח. אבל הלא קודם לכל גדרים אלו בנוגע לקיום השליחות, צ"ל חלות של שליחות על השליח, היינו המינוי הפועל חלות שם שליח¹⁵. וכדי שיחול עליו שם שליח, צ"ל קשר בין השליח והמשלח, כי אא"פ להיות שלוחו של המשלח (באיזה אופן שהוא) מבלי שיהי' כבר מעצמו "כמותו דהמשלח", היינו ש"צריך להיות השליח מתייחס בערך

16) ל' רבינו הזקן בלקו"ת שם.

17) הדיעות בזה ראה שד"ח כללים מערכת א ס"מ. אנציקלופדי' תלמודית ערך גוי (ע' שלו). וש"נ.

18) וראה רש"י גיטין שם; וכן לעולם.

15) להעיר מצפ"ע"נ (להל' אישות פ"ג הט"ו. השמטות להל' מת"ע - ג, א) אם השליח יש עליו שם שליח תיכף או לאחר שהתחיל לעשות הדבר. ע"ש.

לקראת שבת

כא

וזהו מה שאמר מר בר"א דסברא זו מופרכת לגמרי – "הא דאבא דקטנותא היא" – כי "כולהו מכח מאן קאתו מכח דבעל קאתו", כלומר: גדר שליחות הוא מה ש"אתי מכח" המשלח (דעצם תואר שליח פירושו – שהוא כחו של המשלח), שלוחו של אדם כמותו, ולכן אא"פ לייחס את ענין השליחות למי שהוא (שליח ראשון וכו') מבלי שבא ונמשך מהבעל – המשלח. ואף את"ל שמעשה השליחות (ואפילו הפעולה דמינוי השליחות) נחשב כאילו עשאו השליח (כאופן הג' הנ"ל, שרק התוצאה מתייחסת אל המשלח) – מ"מ אין הוא הבעלים כלל על הענין ד"כולהו" . . (רק) מכח דבעל קאתו", וכן"ל בארוכה.

ובזה יש ליישב הטעם לאריכות לשונו של מר בר"א "אילו מת בעל מידי מששא כו' כולהו מכח מאן כו' איתי' לבעל כו'" [ועוד – דלכאורה הו"ל להדגיש ולהסביר יותר איך לא בטלו כולן במיתת שליח הראשון אף שבאמצעותו נעשו הם שלוחים] – אלא שמר בר"א בא להדגיש (לא בנוגע לגדר מילוי השליחות באיזה דרגא הוא, אלא) היסוד הנ"ל בענין המינוי ושם שליח, שכל "כח" השליחות אינו אלא דהמשלח ("מכח הבעל קאתו") ואין להשליח שייכות ל"כח" השליחות²⁰.

ה

עפכ"ז יבאר טעם לזה שדין אין שליחות לנכרי נאמר דוקא גבי תרומה

ובזה יש להמתיק מה שהלימוד למעט נכרים מדין שליחות, "מה אתם בני ברית כו'",

20 וכבר הקשו באחרונים מכאן על מ"ש בקצוה"ח (סרפ"ח סק"ב) שלדעת הרמב"ם (הל' גירושין פ"ב הט"ו) גם אם מת המשלח לא בטלה השליחות. ואכ"מ.

כהמשלח עצמו או עכ"פ שמעשהו מתייחס להמשלח, ונמצא שהשליח הראשון (וכמוהו כל השלוחים אחריו) קאתי מכח הבעל המשלח שהרי הוא עומד במקומו; משא"כ ר"א ס"ל שהשליח אינו כהמשלח עצמו, וגם מעשהו אינו מתייחס למשלח ורק מועיל עבור המשלח, וא"כ השליח השני לא נעשה שליח מכח המשלח אלא מכח שליח הראשון.

אבל צ"ע בזה, שהרי מלשון מר בר"א "הא דאבא דקטנותא היא" מובן, שסברת ר"א מופרכת להלכה (ואכן נפסק לדינא (רמב"ם הל' גירושין פ"ז ה"ד. טושו"ע אה"ע סקמ"א סמ"א) כמר בר"א). והרי הביאו האחרונים (ראה לקח טוב כלל הנ"ל. ועוד) כמה ראיות (גם) כצד זה בשליחות שהמעשה לא נחשב אלא כעשיית השליח.

ולחכי נראה יותר לומר, דגם כאן שיטת ר"א היא לא רק מטעם שמעשה השליח לא נחשב כעשיית המשלח (ורק שעשייתו מועלת עבר המשלח), אלא משום דס"ל יתירה מזו, שמכיון שכל ענין השליחות הוא רק בשייכות לתוצאות המעשה בהחפצא (כנ"ל), א"צ להיות שום ערך בין השליח והמשלח. כלומר: לאחר השליח עשאו שליח שוב לא אתי השליח מכח המשלח אלא "כח" השליחות נמצא אצלו, וכאילו הוא הבעלים על דבר זה. ומטעם זה ס"ל ש"אם מת (שליח) ראשון בטלו כולן", כי השלוחים לא אתו מכח המשלח אלא מכח השליח הראשון¹⁹.

19 ומה שכל השלוחים שלאחריו תלויים בשליח ראשון (שאם מת שליח ראשון בטלו כולן) ולא אמרינן דכשם ששליח ראשון לא אתי אלא מכח הבעל, כך שלוחים האחרונים לא אתו אלא מכח שליח שלפני כאר"א – י"ל, כי ענין השליחות נתחדש ע"י שליח הראשון ודי בזה. וראה לקח טוב שם.

גירושין הרי פשוט שהמגרש צ"ל הבעל דוקא, כי גירושין הוא (לא רק הפעולה של כתיבת ונתינת הגט, אלא בעיקר) שהבעל מגרש את אשתו, ומובן ששליחות בגט פירושה שע"י עשיית השליח נחשב שהבעל גירש את אשתו.

ולהכי אי כתב רחמנא דינא ד"מה אתם בני ברית כו" גבי גירושין וכיו"ב הי' קס"ד לומר שהוא רק בדברים הדורשים פעולת הבעלים, ובמילא צריך השליח להיות דומה להמשלח (הבעלים) שאז ראוי הוא לעמוד במקום הבעלים; ולכן נאמר דין זה דוקא גבי תרומה, ללמדנו היסוד הנ"ל, שכל ענין של שליחות (באיזה ענין שהוא) – גם בתרומה שבה אנו דנים רק על העשי' והפעולה שתועיל עבור הישראל – לא יתכן חלות שם שליח אם אין השליח דומה למשלח ("מה אתם כו' אף שלוחכם כו'), כי עיקר ענין השליחות הוא זה שהשליח הוא "כמותו דהמשלח".

שם (והקשה עליו). וראה ר"ן נדרים לו, ב ד"ה הכא נמי ד"גבי תרומה אפילו גלוי מילתא נמי מהני" (וא"צ שליחות גמורה). ע"ש. ואכ"מ.

נאמרה דוקא גבי תרומה, ולא גבי גירושין וכיו"ב [שגם בהם נאמר דין שליחות, כמבואר בקידושין בסוגיין (מ, א ואילך). והובאו לעיל ס"א השיטות מהיכן למדנו למסקנא דין שליחות לכל התורה]²¹. כי יש חילוק עיקרי בין ענין השליחות בהפרשת תרומה והשליחות בשאר ענינים – גירושין וכו'.

דבהפרשת תרומה העיקר הוא הנפעל, זה שהתרומה נפרשת מהתבואה, ולכן הסברא נותנת שענין השליחות בתרומה אצ"ל באופן ש(יהי' נחשב כאילו) המשלח (בעל התבואה) עשה פעולת ההפרשה, אלא דמכיון שהוא הבעלים של התבואה ע"כ צ"ל ההפרשה מדעתו – ואע"פ שהיא פעולת השליח²². משא"כ גבי

21 בפשטות י"ל שאא"פ לכתוב דין זה בגירושין מפני שעכו"ם אינן בתורת גירושין וקידושין (ראה הנסמן בהערה 10). אבל ראה תוס' גיטין (שם ע"ב ד"ה מה אתם) דגם לר"ש דס"ל שעכו"ם שתרים אין תרומתו תרומה ילפינן מתרומה לכל התורה כולה דאין שליחות לנכרי (ע"ש) – וא"כ ה"ה אפשר לכתוב דין זה בגירושין.

22 ולהעיר מדעת הרמב"ן (גיטין סו, ב – הובא בר"ן

רועי ישראל לא יעזבו צאן מרעיתם

לרגל יום ההילולא דכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל החל בש"ק ג' תמוז

כמו ברועה כפשוטו עיקר תכונתו הוא להתאים העשבים להשה והצאן, כן הוא ממש בהנוגע לרועי ישראל

במענה על מכתבה, מגלגלין זכות ליום ותקופה זכאים אשר נתקבל מכתבה ימים אחדים לפני יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר ההשגחה עליונה זיכתה אותה לנצל כשרונותי' במוסדות הנקראים על שמו ומתנהלים ברוחו,

ואם בהנוגע לכל אחד מישראל הרי רועי ישראל מעוררים רחמים רבים בכל המצטרך להם, על אחת כמה וכמה בהנוגע לכל אלו הלוקחים חלק ומשתתפים במוסדות של רועי ישראל אלו אשר זהו הקורת רוח הכי גדולה שאפשר לגרום להנשמה,

וכמו ברועה כפשוטו ענינו ועיקר תכונתו הוא להתאים העשבים להשה והצאן וכמאמר רז"ל הידוע (שמ"ר ב, ב) שבאופן כזה בחנו את דוד ומשה רבנו רעיא מהימנא, כן הוא ממש בהנוגע לרועי ישראל שעיקר ענינם ותכונתם להתאים הטובה המושפעת על ידי תפלתם לצרכי ולעניני הנזקק לטובה, זאת אומרת בטוב הנראה והנגלה הן בענינים הגשמיים והן בענינים הרוחניים...

(אגרות קודש חי"ד אגרת ה'קג)

**בתנו את משה רבינו שראוי הוא לרועה ונשיא ישראל ע"י שימות לבו
ביחוד לגבי נדה**

בנועם קבלתי מכתבו . . בצירוף העתקה ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

לקראת שבת

ידוע בזהר ובכתבי האריז"ל אשר שלשים יום קודם הסתלקות, כבר מתחילה [ענין הסתלקות], וא"כ ביום כתיבת המכתב הנ"ל הרי כבר זה בתוך שלשים יום אלו, היינו בהתחלת העלי' שלו לעולמות עליונים אשר במילא זה מעלה ג"כ ביוקר וגודל ערך המכתב.

ונהניתי אשר שם לבו להמוסר השכל שאפשר ללמוד מזה והוא התקרבות כ"ק מו"ח אדמו"ר אל כל תלמידיו והשייכים אליו, וידוע המבואר במד"ר שמות (פ"ב, ב) אשר בזה בחנו ג"כ את משה רבינו שראוי הוא לרועה ונשיא ישראל ע"י שימת לבו ביחוד לגבי נדח...

(אגרות קודש ח"ו אגרת א'תלתב)

עליית רועה ישראל שלא יעזוב צאן מרעיתו, פועלת תוספת ברכה והצלחה, ובפרט במה שמבקשים ביום הילולא עצמו

ע"י הרב... נמסר לי על דבר מצב בריאותו בבקשת ברכה. ובהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל ביום ההילולא שלו, אשר אז הנשמה עולה מעולם עליון לעולם עליון עוד יותר, ועליית רועה ישראל נאמן אשר לא יעזוב את צאן מרעיתו, פועלת תוספת ברכה והצלחה בירידה מלמעלה למטה ובפרט בהבקשות שמבקשים ביום הילולא עצמו, וכמבואר בכ"מ שהוא כמשל דוגמת שבעת השמחה קשה לבעל השמחה לראות בצערו של אחר ופועל להמתיק הצער להפוך מצרה לצהר ומנגע – ר"ל – לענג, ולכן שמחתי להודיע אחרי כן מהרב... אשר הוטב מצב בריאות כת"ר...

(אגרות קודש ח"י אגרת ג'ער)

רועי ישראל מזה בחיים חיותם עומדים ומשמשים, אף לאחר ההסתלקות עומדים ומשמשים ומעוררים רחמים על צאן מרעיתם

...והרי היום יום סגולה, ראש חודש בו היארצייט-הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שמסר עצמו על טובת בני ישראל בכל מקום שהם, טובה בגשם וטובה ברוח, מסירת נפש בפועל. וידועים דברי חכמינו ז"ל, אשר רועי ישראל ומנהיגיהם האמתיים הנה מה בחיים חיותם בעולם הזה עומדים ומשמשים, אף לאחר ההסתלקות שלהם עומדים ומשמשים ומעוררים רחמים על צאן מרעיתם עם ישראל להתברך מה' בשפע ברכה ישועה והצלחה.

(אגרות קודש ח"ו אגרת ט'תרמ)

למעשה הרי העשיר הוא אותו עם-הארץ כמו אותו עני

אותם עשירים המנצלים את העשירות למטרות הנרצות, זאת אומרת להרביצת התורה, החזקת לומדי תורה, וגמילות חסדים – יש להם פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא. ואילו אותם עשירים שאינם מנצלים את העשירות למטרות הנרצות ולפי הכוונה האלקית לשמה ניתנה להם העשירות, הרי לא זו בלבד שאין להם הפירות של הקרן שהיא לעולם הבא, אלא יש להם הפירות של להאבידו לעולם הבא.

"כעשרו של קרח שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול"

עשירות היא דבר שימושי ונעים, אך היא גם סחורה מסוכנת.

כתוב (קהלת ה, יב): "יש רעה חולה ראיתי תחת השמש". במדרש (קה"ר ה, יב) מונה עשירים שונים, כמו קרח, נבות היזרעאלי, המן, בני גד ובני ראובן ואיוב.

חמשה אלה הם טיפוסים שונים אחד מהשני, שהעשירות הזיקה להם, למי רק בדברים הגשמיים בלבד, ולמי שהעשירות הביאה לו ר"ל את המות ל"ע.

מחמשה בעלי עושר שונים אלה, בחר רש"י בעשיר הגדול קרח כדוגמא, וכותב (קהלת, שם) בד"ה "עשר שמור לבעליו לרעתו" – "כעשרו של קרח שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול".

משנעשה לעשיר הוא נהי' בעיני עצמו חכם, מיוחס, יודע הכל

עשירותו של קרח עשתה אותו לבעל גאווה, הוא נעשה כל כך גדול בעיניו, שלמרות שידע סיפור המעשה במרים, שפגעה בכבודו של משה רבנו, כיצד הוכיח הקב"ה את מרים ואת אהרן, ובאילו

לקראת שבת

שבחים שיבח הקב"ה את משה רבנו – וכל זה לא השפיע במאומה על גאוותו של קרח, גאווה שבאה לו מעשירותו הגדולה.

העושר ה"שמור לבעליו לרעתו", ל"ע, בא באופנים שונים, והעיקר הוא הגאווה הבאה מהעשירות, גאווה שאין לה גבול.

משנעשה לעשיר הוא שוכח מי הוא ומה מקור מחצבתו, הוא נהי' בעיני עצמו חכם, מיוחס, יודע הכל, ועל הכל ה"ועשיר יענה עזות" (משלי יח, כג) גדל באחוזים משונים.

ישנם כאלה שההעזה שלהם גדולה בהרבה מעשירותם

הי' זה בשנת תרל"ט-תרמ"א כשבין אישי הממשלה בפטרבורג גדלה ההסתה לפוגרומים ולשנאת ישראל.

באותם זמנים היו נערכות לעתים קרובות אסיפות גדולי ישראל בפטרבורג, בהן השתתפו גם עשירי פטרבורג הגדולים. באחת מאותן אסיפות בה דנו אודות שאלה דתית, התבטאו אחדים מגדולי העשירים שלא בדרך ארץ הראוי' לתורה ולמצוות.

אחד מגדולי ישראל שחרה לו מאד התייחסות זו, אמר: למרות שהגבירים אינם סוברים כך, אך אי אפשר להסתמך על דעתם, שכן מאזני העשירות שלהם אינם נכונים.

דבריו זעזעו את כל הנוכחים והעשירים שהשתתפו באסיפה התחלחלו.

שלמה המלך – אמר אותו גדול – ידע היטב מה זה עשיר, שגם מצד עשירותו וגם מצד טבעו הוא בבחינת "ועשיר יענה עזות", אך העשירות וההעזה צריכות להיות תואמות זו לזו, ישנם כאלה שההעזה שלהם גדולה בהרבה מעשירותם.

(תרגום מלקוטי-דיבורים ח"ב עמ' 428 ואילך)

לברר את הטוב והרע שבעשירות

קורה, שהנגיד של העיירה, שאף שלא בפניו קוראים לו ר' יעקב נגיד, נכנס להתוועדות חסידית, והחסיד מאטיל הקבצן, המתפרנס ומתעסק באיסוף כספים עבור לחם לאביונים, מלביש ערומים וביקור חולים, פונה אל הנגיד ואומר לו: יענקל, בוא הנה, ומתיישב לידו. או כשחתנו של הרב, העילוי הצעיר ר' אליעזר, המחפש משקלוב, נכנס לבית מדרש חסידי ונתקל בכנופיא חסידית וראש המדברים הוא שלמה המלמד החסידי שלמה דער געלער [הצהוב] – או לייבע צייטעס, ומתבטאים בחדוה רבה: פנו מקום ללייזערקע מחדש – פני' כזו מביאה את ההכאה הכללית בגסות הרוח של עשירות או בגאווה של ידיעת התורה.

ברם, לאחר הביטול הכללי צריך לבוא סדר של בירור פרטי, לברר את הטוב והרע שבעשירות, שכן מלמעלה נותנים לו האפשרות לעשות בעשירותו דברים טובים, להחזיק ידי לומדי תורה, לתמוך בנצרכים, לתת גמילות חסדים ולחלק צדקה ביד רחבה, ויש להסביר לו את הזכות הגדולה

לקראת שבת

כז

שזיכו אותו מלמעלה שביכולתו לפעול גדולות ונצורות בחיזוק התורה ומעשים טובים בצדקה. זה הצד הטוב שבעשירות.

קיים, אבל, גם הצד הרע שבעשירות, וזהו ה"שמנת עבית כשית", ה"עשיר יענה עזות". העשירות עושה אותו לסומא שאין הוא רואה את מהותו העצמית, עד כמה הוא שפל וגס. העשירות עושה אותו בעיני עצמו לחכם ולמדן, הוא מחפש לעצמו יחוסים שונים ומביע דעה על הרב, על השוחט, על המלמד – איך יש ללמוד בחדרים או בישיבה.

למעשה הרי הוא אותו עם-הארץ כמו אותו עני

הוא שוכח שהנו עם הארץ. דעתו בדברים אלה אין בה שום ממש. הוא בעצמו יכנה את העם-הארץ העני המתערב בעניני רבנות ובבעיות תורניות – בשם משוגע, ועל העם-הארצות שלו עצמו הוא שוכח לגמרי. למעשה הרי הוא אותו עם-הארץ כמו אותו עני, אלא שאת העני הוא קורא בשם משוגע ואת עצמו בשם חכם.

כן מן הצורך ומן ההכרח להסביר לאותם עשירים המשתמשים בעשירותם שלא לפי הכוונה האמיתית לשמה נתן להם הקב"ה את העשירות, שעליהם לדעת את האחריות הגדולה המוטלת עליהם ואשר הם בעצמם מביאים לידי כך שהעשירות היא לרעתם.

אותם עשירים המנצלים את העשירות למטרות הנרצות, זאת אומרת להרבצת התורה, החזקת לומדי תורה, וגמילות חסדים – יש להם פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא. ואילו אותם עשירים שאינם מנצלים את העשירות למטרות הנרצות ולפי הכוונה האלקית לשמה ניתנה להם העשירות, הרי לא זו בלבד שאין להם הפירות של הקרן שהיא לעולם הבא, אלא יש להם הפירות של להאבידו לעולם הבא.

עשירות, היא אחת מהדברים הכי מאושרים ומאמללים שברא הקב"ה בעולמו

העשירים המנצלים את עשירותם בהתאם לכוונה האלקית, על תורה וצדקה – הם זוכים ומזכים את הרבים. ואילו העשירים שאינם מנצלים עשירותם בהתאם לכוונה האלקית, הנם חוטאים ומחטיאי הרבים, את כספם הם נותנים לחדרים המסוכנים בהם מחללים קדושת התורה, בהם המלמדים הם אפיקורסים שאינם לובשים ציצית, לועגים מדרשות חז"ל, עושים את החומש הקדוש לסיפורי סבתא ר"ל ומהנביאים הקדושים – לספר של לימוד שפה, ר"ל.

...עשירות, היא אחת מהדברים הכי מאושרים ומאמללים שברא הקב"ה בעולמו, ומהווה הנסיון הכי גדול לאדם. כשיודעים מה לעשות בעשירות ומשתמשים בה להחזקת התורה ולצדקה שעל פי תורה – אשרי לו בזה ובבא, ואילו כשלא יודעים מה לעשות בעשירות ומשתמשים בה למה שאסור על פי תורה – אוי ואבוי לו.

(תרגום מדברי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ביום שמחת תורה תרס"א, נרשמו ע"י בנו כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ נ"ע ונדפסו בספר השיחות תש"ב עמ' 148 ואילך)